

Sameining sveitarfélaganna á Austurlandi

Eftir Björn Ingimarsson

Nú líður að því að senn verði kosið um sameiningu sveitarfélaganna Borgarfjarðarhrepps, Djúpavogshrepps, Fljótsdals-heraðs og Seyðisfjarðarkaupstaðar en kosning mun fara fram laugardaginn 26. október nk.

Sitt sýnist þó hverjum um það hvort þessi sameiningarkostur sé vænlegur og í ljósi þess þótti mér rétt að fara yfir feril þessa máls og meginniðurstöður í stuttu máli.

Upphafið má rekja til fundar er fram fór á Egilsstöðum fyrir tveimur árum. Þá komu saman fulltrúar sex sveitarfélaga á Austurlandi sem hafa haft samstarf um brunavarnir og félagsþjónustu. Ýmislegt var þarna rætt, allt frá því að auka samstarfið í að sveitarfélögin sameinuðust. Úr varð að myndaður var starfshópur fulltrúa sveitarfélaganna sex, sem var fallið að koma með tillögur um þróun frekara samstarfs. Niðurstaðan varð sú að rétt væri að gera íbúakönnun varðandi vilja til sameiningar. Í mars 2018 var slík könnun gerð og var niðurstaðan sú að afstaða íbúa til sameiningar var jákvæð í fjórum sveitarfélaganna en hjá tveimur var slíku hafnað.

Að afloknum sveitarstjórnarkosningum komu fulltrúar þessara fjögurra sveitarfélaga saman til fundar í september 2018 þar sem umræðuefnið var grundvöllur sameiningarviðræðna og hvernig að slíku skyldi staðið. Strax á fyrsta fundi var rætt mikilvægi þess að standa vörð um stöðu og áhrifaávald einstakra bæjar-kjarna. Niðurstaða þessa fyrsta fundar var að fá utanaðkomandi ráðgjafa (RHA) til að vinna tillögu að ferillýsingu verkefnisins.

Að fenginni ferillýsingu var samþykkt af öllum sveitarfélögum að um formlegt sameiningarferli yrði að ræða, þ.e. ekki könnunarviðræður heldur ferli sem lyki með kosningu íbúanna. Formleg samstarfsnefnd hóf störf í nóvember og réð hún í desember til starfa verkefnisstjóra, RRRággjöf, til að leiða vinnuna.

Pegar í upphafi lá fyrir að samstarfsnefndin kæmi með virkum hætti að verkefninu í stað þess að fela framkvæmd þess aðkeyptri ráðgjöf. Samstarfsnefndin hefur því fundað með reglubundnum hætti og haldið 22 formlega fundi. Myndaðir voru sex starfshópar um málaflökka skipaðir starfsfólki, kjörnum fulltrúum og fulltrúum félagasamtaka sem skiluðu af sér í lok febrúar. Í mars var unnið úr hugmyndum starfshópa og fundað með ráðherrum, embættismönnum og þingflokki. Í apríl

Björn Ingimarsson

voru haldnir íbúafundir þar sem hugmyndir voru kynntar og óskað eftir afstöðu íbúa. Umræddir fundir voru bæði vel sóttir og íbúar tóku þar virkan þátt. Ábendingar komu fram sem nýttust við endanlega útfærslu samstarfsnefndar á tillögum er kynntar voru sveitarstjórnnum í júní. Tillaga um kjördag var þá samþykkt af öllum

sveitarfélögum.

Kynning á tillögum sem kosið verður um fer fram á íbúafundum 7.-10. október auk þess að nálgast má þær á heimasíðu verkefnisins (svausturland.is).

Eitt af því sem ég tel að hafi verið farsælt fyrir verkefnið er samsetning samstarfsnefndarinnar en óhætt er að segja að erfitt sé að líkja henni við svo kallaðan hallelújakór. Skoðanir hafa verið skiptar og hefur það leitt af sér að steinum hefur verið við velt og málin rædd í þau. Ég er því þeirrar trúar að þær tillögur er nefndin hefur orðið sammála um séu til þess fallnar að skila okkur öflugu samfélagi til framtíðar.

Í vinnu samstarfsnefndar kom snemma upp sú áhersla að koma yrði í veg fyrir að áhrifamáttur minni kjarna hyrfi við sameiningu inn í stærri heild. Þetta er eitt af því sem gagnrýnt hefur verið varðandi sameiningu sveitarfélaga. Án þess að ég fari að útlísta það nánar hér þá tel ég að sú hugmynd er lýtur að heima-stjórnnum muni bæði tryggja áhrifamátt nærsamfélagsins sem og einfalda og auka skilvirkni stjórn-sýslunnar.

Áhersla hefur verið á það lögð að greina fjármál sameinaðs sveitarfélags. Unnið hefur verið með fyrir-liggjandi áætlanir og við þær hefur verið bætt bæði viðhalds- og framkvæmdaþáttum sem þörf er á en

» Í vinnu samstarfsnefndar kom snemma upp sú áhersla að koma yrði í veg fyrir að áhrifamáttur minni kjarna hyrfi við sameiningu inn í stærri heild.

haldið hefur verið utan áætlana þar sem sveitarfélögin hafa ekki treyst sér til að ráðast í þau. Niðurstaðan er fjárhagslega sjálfbært og öflugt sveitarfélag sem á innan við 10 árum á að geta uppfyllt þær framkvæmda-kröfur er fram hafa komið.

Fram hafa komið athugasemdir varðandi það m.a. að skuldir per íbúa í einstökum sveitarfélögum muni aukast frá því sem nú er. Þessu er ekki hafnað en bent á að í sameinuðu sveitarfélagi verður hægt að byggja upp öflugt framtíðarsamfélag án þess að til viðbótarskuldbætur, þjónustuskerðingar eða tekjuröskunar komi. Sameinað sveitarfélag mun standast öll þau fjárhagslegu viðmið sem til staðar eru í dag, auk þeirra sem hugmyndir eru um, og mun geta sinnt nauðsynlegri uppbyggingu í öllum kjörnum þess.

Eitt af því sem velt hefur verið upp er hvers vegna sé verið að stíga þetta skref í stað þess að sameina öll sveitarfélög á Austurlandi í eitt. Ég er allveg sammála því að til lengri tíma lít-ið þá muni verða farsælt að sameina öll sveitarfélög á Austurlandi í eitt. En við megum hins vegar ekki láta þá framtíðarsýn koma í veg fyrir það að við stígum nú það framfaraskref sem í boði er og er til þess fallið að efla slagkraft svæðisins sem við bú-um á og þjónustuna við íbúa þess.

Höfundur er bæjarstjóri Fljótsdals-heraðs og formaður samstarfsnefndar.
bjorni@egilsstadir.is